

reconstructie

'Vandaag scheiden onze wegen': hoe het eerste provinciebestuur onder aanvoering van BBB strandde

Een windmolen tussen Oudeschip en Eemshaven in Groningen.Beeld Harry Cock / de Volkskrant

Het eerste provinciebestuur onder aanvoering van de BBB is woensdag in Groningen gestruikeld. De bepleite open bestuursstijl bleek een keerzijde te hebben; over wat een 'afspraken' was, viel te twisten.

[Jurre van den Berg](#) 26 september 2024, 13:46

Al ruim tien jaar zijn er plannen voor een windpark in de polder ten westen van de Noord-Groningse Eemshaven. Een langspekend dossier met veel tegengestelde belangen, weet ook Gouke Moes. 'Maar ik denk dat ik er kort over kan zijn', zei de BBB-fractievoorzitter woensdagavond in de Provinciale Staten. 'BBB kan dit plan niet goedkeuren.'

Tijdens de stemming kleurden de twaalf vakjes van BBB rood. Ook twee leden van Groninger Belang stemden tegen. Er kwam alsnog een meerderheid voor het Provinciale Inpassingsplan (PIP) van de 24 turbines van ontwikkelaar Vattenfall, maar voor coalitiepartner ChristenUnie was er iets geknakt.

Over de auteur

[Jurre van den Berg](#) is regioverslaggever van *de Volkskrant* in Noord-Nederland.

Een schorsing van een half uur liep uit tot meer dan twee. 'We gingen voor een betrouwbare overheid. En toch kozen sommige coalitiegenoten voor chaos boven betrouwbaarheid',

besloot ChristenUnie-fractievoorzitter Fredric Geijtenbeek. Zijn partij zag geen basis meer voor samenwerking. 'Vandaag scheiden onze wegen.' Zo strandde na ruim een jaar het eerste provinciebestuur onder aanvoering van de BBB.

Na de winst tijdens de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2023 wilde de BBB, ontsproten uit de boerenprotesten, verantwoordelijkheid nemen en besturen. Uiteindelijk belandde de partij in tien van de twaalf provinciale colleges. Ook in Groningen, waar de partij met afstand de grootste werd.

[KPN Snelpakkers Tijdelijke Topdeals die je écht niet wilt missen. Nu een PS5, Switch of Xbox cadeau bij een nieuw 2-jarig KPN Glasvezel en TV abonnement.](#)

[Gesponsord door: KPN](#)

[Pak 'm snel](#)

Lenig

De BBB toonde zich vervolgens welwillend en lenig. De partij pleitte voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen, waarin niet alles 'in beton gegoten' was. 'We moeten elkaar opzoeken en naar elkaar luisteren. Juist als we het niet eens zijn met elkaar', zei fractievoorzitter Moes.

Met PvdA, ChristenUnie en Groninger Belang werd een coalitie gevormd. Susan Top, jarenlang als belangenbehartiger boegbeeld in het verzet tegen de gaswinning, werd bereid gevonden om als partijloos bestuurder het gasdossier onder haar hoede te nemen. In het hoofdlijnenakkoord werd een bestuur beloofd met een 'verbindende, duidelijke, eerlijke en oprechte stijl'.

In datzelfde akkoord werd een zinnetje opgenomen over windmolens. 'In onze provincie is geen ruimte voor nieuwe plannen voor grootschalige wind- en zonneparken op land.'

Voor iedereen was duidelijk dat hier óók stond dat bestaande plannen ongemoeid zouden blijven, zegt ChristenUnie-fractievoorzitter Geijtenbeek donderdag. Want voor het afblazen ervan was geen politieke meerderheid, geen juridische basis en geen financiële dekking van mogelijke claims.

Geen reden voor breuk

Moes zegt de ochtend na het debat: 'Ik nodig iedereen uit het akkoord te lezen.' Volgens hem zijn er geen harde afspraken gemaakt over bestaande plannen. En ook zonder het gewraakte windpark haalt Groningen de doelstelling voor het opwekken van duurzame energie. 'Daar ging het volgens ons om. Er was voor ons geen reden voor een breuk.'

Diverse statenleden en gedeputeerde Johan Hamster (ChristenUnie) voerden aan dat het debat woensdagavond niet meer ging over de wenselijkheid van windmolens op land. Enkel nog de technische toepassing van ruimtelijke kaders moest worden getoetst.

Statenleden moeten recht doen aan opvattingen in de samenleving, zei Erik Jan Bennema (VVD). 'Anderzijds moeten we ons ook houden aan geldende regels en besluiten. De overheid kan zich niet opstellen als een windvaan.'

Maar voor zijn partij is de impact van de molens te groot, zei Moes. 'Wij moeten hier in deze zaal onze eigen afweging maken. Een politieke afweging, geen juridische.'

Aanbod van uitweg

Tijdens de schorsing bood Geijtenbeek zijn coalitiegenoot nog een uitweg, vertelt hij. 'We hadden tijdens het diner genoeg zetels gesprokkeld. Ik zei: jullie gaan de slag verliezen. Maar voor de BBB was het principieel. En voor ons ook.'

Al tijdens de commissievergadering, een week eerder, tekende zich het verzet van de BBB af. En had de ChristenUnie duidelijk gemaakt dat daarmee de bestuurlijke samenwerking in de waagschaal werd gelegd. 'Dit gaan wij niet meemaken.'

Hand geschud

Zo geschiedde. 'Over wat een betrouwbare overheid is, kun je verschillend denken', zegt Moes terugblikkend. Net als Geijtenbeek heeft de BBB-voorman waardering voor de manier waarop de partijen uit elkaar gaan: de motie Beëindiging samenwerking coalitiefracties dienden ze gezamenlijk in. 'Een vertrouwensbreuk is pijnlijk, maar we hebben elkaar de hand gegeven.'

De Staten moeten nu op zoek naar nieuwe samenwerking. Eric Bakker (Groninger Belang) noemde besturen op basis van een hoofdlijnenakkoord woensdagavond 'een leerproces'. 'Het laat meer ruimte voor interpretatie. Misschien hadden we het toch beter moeten uitwerken.'

Gouke Moes gelooft daar niet in. 'We hebben er bewust voor gekozen elkaar flink wat politieke ruimte te geven. Die hebben alle partijen flink benut. Dat heeft wel als consequentie dat je regelmatig botst.'

De gemoederen liepen eerder al hoog op toen het ging over de bouw van kerncentrales – een vrije kwestie waarover in het akkoord geen afspraak werd gemaakt. Moes: 'Wij vinden dat politiek bedreven moet worden in de politieke arena. Ik zou het mooi vinden als we op die voet verder kunnen.'

Fredric Geijtenbeek heeft zo zijn eigen gedachten over de gepredikte 'nieuwe bestuursstijl'. 'Het is heel hip, maar eigenlijk is het geen bestuursstijl. Je kunt het maken van afspraken en het afstemmen van standpunten afdoen als achterkamertjespolitiek. Maar het heeft een reden: anders verras je elkaar en sta je uiteindelijk allemaal met lege handen.'